

Ministerie van Economische Zaken

AgriFoodTop Symposium 2019: Innoveren in een goed klimaat

5 juni 2019
Sandor Gaastra
Directeur Generaal Klimaat en Energie, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

1

Regeerakkoord: Duidelijke richting en doelen

- Nationaal doel voor 49% broeikasgasreductie in 2030, EU-inzet voor gezamenlijke doelstelling van 55%.
- Belangrijkste instrumenten:
  - Klimaatwet
  - Klimaatpakket
  - 300 miljoen per jaar voor expertise opbouw en proeftuinen
  - Verbreiding SDE+ ten behoeve van CO₂-reductie
  - Verschuiving energiebelasting van elektriciteit naar gas
  - Minimum CO₂-prijs voor elektriciteitsproductie

2

Meer dan 100 partijen verlagen de CO₂-afloop van Nederland met 49% ten opzichte van 1990 via het

Klimaatakkoord

Klimaatberaad

Samenleving

PLANNING

ZONES 18 (2019-2020)

ZONES 19 (2020-2021)

V.A. SFT 18 (2019)

V.A. SFT 19 (2020)

3

KLIMAATopgave Landbouw & landgebruik integraal

- Op een landbouwbedrijf komt veel samen en alles hangt met elkaar samen
- Andere maatschappelijke opgaven die op gespannen voet staan met klimaatopgave (natuura 2000, dierenwelzijn)
- Daarnaast opgaven voor klimaatadaptatie en kringlooplandbouw

4

KLIMAATopgave Landbouw & landgebruik complex

- Biologische processen kennen per definitie emissies
- Naast reductie emissie, ook verhoging koolstofvastlegging
- Biomassa niet alleen klimaatneutrale brandstof, maar ook ons voedsel, materiaal voor C-vastlegging, grondstof voor chemie en biodiversiteit

5

Thema	Opgave in Mton CO ₂ eq	Ambitie in Mton CO ₂ eq	Maatregelen
Methaan & Veehouderij	1	methaan: 2,1 lachgas: 0,2	Melkveehouderij & zuivel: "Dier en Voeding" en "Mestopslag en Bemesting"; 0,8 Mton methaan in CO ₂ eq. Varkenshouderij: 1,3 Mton via warme sanering en opkoop rechten, alsmede stalaanpassingen
Slimmer Landgebruik	1,5	1,8 - 2,1	1,0 Mton veenweide aanpak 0,5 Mton landbouwbodems buiten veenweide 0,3-0,6 Mton bossen, bomen en natuur
Kas als Energiebron	1	1,8	Energiebesparing oa via Het Nieuwe Telen CO ₂ - en duurzame warmtesysteem (oa nieuwe geothermie bronnen) Modernisering kassen & gebiedsaanpak Elektrificatie & koplopersaanpak
Totaal	3,5	5,9-6,2	

6

Waar staan we nu?

- Tafels: juli 2018 'voorstel voor hoofdlijnen van een Klimaatakkoord' inclusief kennis- & innovatieopgaven per sector
  - > het WAT.
- Tafels: december 2018 'ontwerp-Klimaatakkoord' inclusief concept Integrale Kennis- & Innovatieagenda voor klimaat & energie (IKIA)
  - > het HOE.
- Taakgroep Innovatie: maart 2019 'Definitieve IKIA' met daarin 13 Meerjarige Missiegedreven Innovatieprogramma's (MMIP's)

- Kabinet heeft bij ontwerp-Klimaatakkoord ook een aantal eigen vragen en varianten ter doorrekening geformuleerd.
- 13 maart 2019: publicatie doorrekeningen PBL en CPB + eerste reactie van het kabinet.

7

Wat zegt de doorrekening?

Emisiereductie bij uitvoering ontwerp Klimaatakkoord ten opzichte van basispad, scope 1

Legend:

- Current trajectory (solid blue)
- Climate agreement target (hatched blue)

Notes:

- 1: Initiatieven uit de agenda
- 2: Daarop gebaseerde maatregelen

8

Hoe nu verder?

- Het kabinet heeft nu regie voor vervolgstappen
- Belangrijke uitgangspunten daarbij:
  - De tonnen: de 49% moeten worden gehaald
  - De huishoudportemonnee: iedereen moet de transitie mee kunnen maken
  - Evenwicht: de lastenverdeling moet eerlijk zijn, bedrijven moeten faire bijdrage leveren
- Gevoeligste kwesties;
  - Energie-rekening
  - Inkomenseffecten en handelingsperspectief huishoudens
  - CO₂-heffing industrie;
- Streven is om voor de zomer een finaal Klimaatakkoord te hebben
- Streven is 1 juli uitgewerkte innovatieprogramma's (MMIP's) te hebben

9

Missies centraal in het vernieuwde topsectorenbeleid

- Focus op vier maatschappelijke thema's en sleuteltechnologieën
  - Energieveiligheid & duurzaamheid
  - Landbouw, water & voedsel
  - Gezondheid & zorg
  - Veiligheid (zoals cybers, defensie, water)
- Departementen: uitwerking thema's naar concrete, ambitieuze en inspirerende missies
  - Met inbreng van stakeholders, topteam, etc.
  - Marktcreatie ontzettend belangrijk: marktprikkels, regulering, launching customer etc.
- Kabinet heft missies vastgesteld (April 2019);
- Topsectoren: 5 thematische kennis- en innovatieagenda's uitwerken, met mogelijkheid sectorspecifieke agenda's.

10

Complex environment of IKIA

- Klimaatakkoord (onderdeel van)
- Vernieuwde Topsectorenbeleid (onderdeel van / broeder dijn)
- 1 v 5 missies gebiedt met Landbouw, Water en Weelde
- Sector overliggend
- Gedetailleerde dwarsdoorsnede vraagstukken

11

Integraliteit Missies borgen #hoe

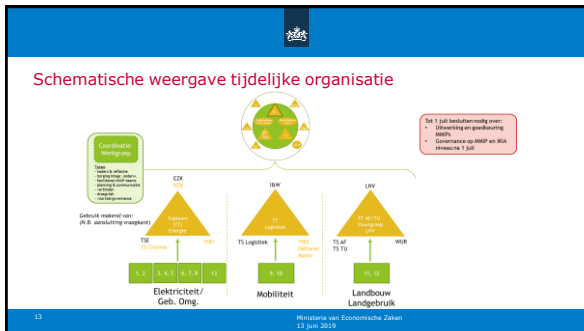
Legend:

- A: Energieveiligheid & duurzaamheid
- B: Landbouw, water & voedsel
- C: Gezondheid & zorg
- D: Veiligheid (zoals cybers, defensie, water)
- E: Overige

MMIP's:

- 1: Energieveiligheid & duurzaamheid
- 2: Landbouw, water & voedsel
- 3: Landbouw, water & voedsel
- 4: Landbouw, water & voedsel
- 5: Landbouw, water & voedsel
- 6: Landbouw, water & voedsel
- 7: Landbouw, water & voedsel
- 8: Landbouw, water & voedsel
- 9: Landbouw, water & voedsel
- 10: Landbouw, water & voedsel
- 11: Landbouw, water & voedsel
- 12: Landbouw, water & voedsel

12

13

Waar staan we nu met de uitwerking IKIA?

- Alle 13 MMIP uitwerkteams zijn gestart; 'gouden driehoek' + vraagkant
- Alle uitwerkteams grote verzameling experts om zich heen
- Coördinatiegroep staat MMIP uitwerkteams en opdrachtgever bij
- 50% versies van de MMIP's medio mei
- 13 juni; 80% versies voorzien, te bespreken in verschillende gremia
- Beoogde afronding en besluitvorming rondom 1 juli: ambitieus!
- Besluitvorming tevens voorzien rondom gewenste organisatie en sturing
  - ✓ voortbouwend op en in lijn met missiegedreven topsectorenbeleid
  - ✓ geen kerstboom: juist proberen te trimmen
  - ✓ rekening houdend met ieders verantwoordelijkheid
  - ✓ integraliteit
  - ✓ benodigde interactie tussen innovatie & klimaataankoortmaatregelen

14 Ministerie van Economische Zaken 13 juni 2019

14

Ik wens jullie een informatief, interactief en productief AgriFoodTop Symposium

15 Ministerie van Economische Zaken 13 juni 2019

15